

GS-Voorstel

Besluitnummer

PZH-2026-893129095

DOS-2011-0003737

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde

Staten

14-7-2026

Eindtermijn

n.v.t.

Onderwerp

Bodemenergieprogramma Rotterdam Central District-XL

Advies

1. Vast te stellen het bodemenergieprogramma RCD-XL,
2. Vast te stellen de GS-brief ter informatie aan de Omgevingsdienst Haaglanden over het bodemenergieprogramma RCD-XL,
3. Vast te stellen de GS-brief ter informatie aan de gemeente Rotterdam over het bodemenergieprogramma RCD-XL,
4. Vast te stellen de publiekssamenvatting over het vaststellen van het bodemenergieprogramma RCD-XL.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies.

Bijlagen

- 2026-6 Aanbiedingsbrief PZH GS - BEP RCD XL
- 2026-6 Bodemenergieprogramma_RCD XL
- 2026-6 Bijlage - Technische_beschrijving_bodemenergieprogramma_RCD XL.
- 2026-6 GS-brief aan de gemeente Rotterdam
- 2026-6 GS-brief aan de ODH

Toelichting voor het College

Het bestaande Bodemenergieplan Centrumgebied Rotterdam uit 2013 (BCR) was een eerste stap in het reguleren van open bodemenergie, maar voldoet niet meer aan de huidige ontwikkelingen en beleidskaders. Sindsdien zijn er namelijk nieuwe technieken en data beschikbaar gekomen, zijn de energieprestatienormen aangescherpt en is de Omgevingswet ingevoerd. Dit vraagt om een actualisatie van het plan, waarbij efficiënt gebruik van de ondergrond, afstemming met stakeholders en borging in gemeentelijk en provinciaal beleid centraal staan.

Binnen BCR is de urgentie voor een actualisatie van het XL-gebied het grootste vanwege de vele bouwontwikkelingen aldaar, wat leidt tot een sterke vraag naar warmte en koude. Behalve dat bestaande bebouwing wordt gerenoveerd, worden nog zo'n 100.000 m² aan kantooroppervlakte en nog 4.000 woningen toegevoegd. Daarom is ervoor gekozen om eerst voor dit gebied een actualisatie uit te voeren, en later voor de rest van het centrumgebied. De gemeente heeft het BCR omgedoopt tot Rotterdam Central District (RCD).

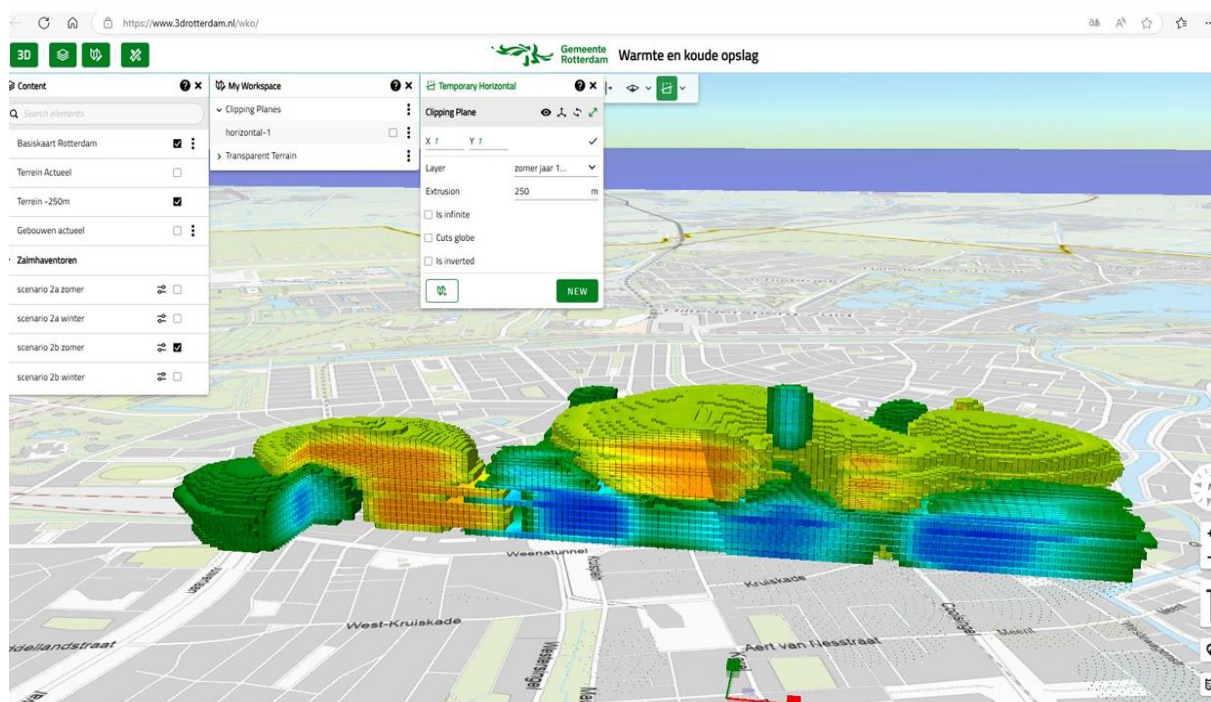
Met het vaststellen van het deel XL zal dit gebiedsdeel van het bodemenergieplan Centrumgebied Rotterdam (2013) komen te vervallen. Voor het XL-gebied zal het bevoegd gezag dit nieuwe plan gebruiken als toetsingskader voor vergunningsaanvragen voor bodemenergie. Voor de overige delen van het centrum van Rotterdam zal het BCR 2013 voorlopig vigerend blijven. Het plan is 30-6-2026 door B&W aan de PZH aangeboden, met het verzoek het vast te stellen, nadat het eerder had ingestemd met het bodemenergieprogramma.

Door deze systemen wordt energie (warmte/koude) eerst in het grondwater opgeslagen, die dan later weer aan dit water wordt onttrokken om gebruikt te worden voor het verwarmen dan wel koelen van grote gebouwen (zoals ziekenhuizen, scholen, bibliotheken, kantoren). In de bodem van de RCD-XL zijn 5 zogeheten doubletten aanwezig en 28 nieuw gepland, en wel in het tweede (80-170 m.) en derde (170-250 m.) watervoerende pakket.

Op basis van een match van vraag & aanbod blijkt dat er voldoende bodempotentieel is om alle ontwikkelingen binnen het plangebied te voorzien in hun reguliere koude & warmtebehoefte.

Bij een uitzonderlijke behoefte aan warmte (zgn. piekbehoefte), kan stadsverwarming worden gebruikt.

Wanneer het bodemenergieprogramma (BEP) is vastgesteld, kan bij het verlenen van vergunningen voor open bodemenergiesystemen door de Omgevingsdienst Haaglanden in het plangebied rekening met het BEP worden gehouden.

Figuur 1. De driedimensionale toestand van koude (blauw) en warme (rood) bellen in de ondergrond aan het einde van de zomer.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW : € 0,00

Het periodiek evalueren van het programma -en mogelijk actualiseren- zal een beroep doen op de inzet van de ODH. Hoe groot deze inzet zal zijn, is nu moeilijk in te schatten, aangezien het de eerste keer is dat deze aanpak zal plaatsvinden.

Programma : Ambitie 7 - Gezond en veilig Zuid-Holland

Financiële risico's : Er zijn geen financiële risico's.

Juridisch kader

- a) Het programma is op instigatie van de gemeente Rotterdam opgesteld door een technisch adviesbureau onder begeleiding van de gemeente en provincie (incl. ODH). Nadat het programma was opgesteld, is er formeel mee ingestemd door de gemeente Rotterdam en is het daarna aan de provincie Zuid-Holland aangeboden om het vast te stellen. Hierdoor kan het programma als kader voor de vergunningverlening van open bodemenergiesystemen in het Rotterdamse grondgebied (programmagebied) fungeren.
- b) Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet (Ow) wordt de term 'plan' door het Rijk exclusief voor het gemeentelijke *omgevingsplan* gereserveerd, wanneer het gaat om onderwerpen die in deze wet aan de orde komen, zoals bodemenergie. De meest toepasselijke term voor de status in het kader van de Omgevingswet -zodat het stuk bijvoorbeeld via het omgevingsloket vindbaar is-, is 'programma' (Artikel 3.5 Ow). Het vaststellen van een bodemenergieplan als programma heeft als voordeel dat het een officiële status krijgt als besluit onder de Omgevingswet, en het daarmee de

beleidsmatige basis voor verdere uitvoering en vergunningverlening kan zijn.

Ambtelijk is de term bodemenergieplan inmiddels ingeburgerd, dus in de praktijk zal daar ook nog over worden gesproken, maar in juridische zin gaat het dan dus om een programma.

- c) Het is van belang de procedure om tot een dergelijk programma te komen niet te lang te maken, omdat gedurende deze procedure vergunningaanvragen voor bodemenergiesystemen op locaties waar ze vanuit optimale benutting van de ondergrond onwenselijk zijn, door het bevoegd gezag niet geweigerd kunnen worden. Bij een langdurige procedure lopen de betrokken overheden dus het risico dat het programma na vaststelling deels al niet meer realiseerbaar is. Daarom ligt een zogeheten *vrijwillig (gebieds)programma zonder programmatische aanpak* voor de hand. Onder de Omgevingswet is een dergelijk programma vormvrij. Ze hoeft zodoende niet door de volksvertegenwoordiging te worden vastgesteld, maar dit kan door de betrokken dagelijkse besturen (B&W en GS) gebeuren. Bij de eerstvolgende actualisatie van het gemeentelijke omgevingsplan moet echter wel (tenminste) naar het programma worden verwezen.

Voorafgaande besluitvorming

Het beleid voldoet aan hetgeen over duurzame energie is afgesproken in het coalitieakkoord. Verder is gecheckt of het BEP voldoet aan onze beleidsregel *Open bodemenergiesystemen in bodemenergieplannen* zoals die in bijlage C van het Regionaal Waterprogramma is opgenomen (dit bleek het geval).

Proces

Het bodemenergieplan is opgesteld door de gemeente Rotterdam, waarbij de berekeningen zijn geverifieerd door adviesbureau Deltares. Verder heeft begeleiding door de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) en de PZH plaatsgevonden.

Van plan naar programma

BCD-XL is het eerste plan/programma in Nederland waarbij op gebiedsniveau het toekomstig ruimtegebruik driedimensionaal is gemodelleerd. Hierdoor kan de ondergrond naar schatting maximaal tot een derde efficiënter worden gebruikt.

Rotterdam heeft aangegeven het programma elk jaar te willen evalueren, om met toekomstige ruimtelijke ontwikkeling rekening te kunnen houden. Het plan is daarmee niet alleen 3D, maar ook 4D (rekening houdend met de tijd). Indien uit de evaluatie blijkt dat het programma moet worden geactualiseerd, worden bij deze actualisatie ook de provincie & ODH betrokken.

Omdat de ruimte zowel in de bovengrond, ondiepe ondergrond en diepe ondergrond beperkt is wil de gemeente het aantal bronlocaties minimaliseren en de capaciteit per bron maximaliseren. Na een evaluatie van het programma kan worden bepaald of aan deze grote systemen vast kan worden gehouden of dat kleinere systemen zoals monobronnen ook zullen worden gefaciliteerd.

Ook kan een collectieve aanpak, waarbij individuele systemen onderling worden verbonden, nodig blijken.

Participatie en rolneming

Uit de evaluatie van bodemenergieplannen uit 2023 bleek dat de uitvoering van plannen nog niet optimaal was. Daarom is nu in de gebruiksregels veel aandacht besteed aan de uitvoering, en zal het programma elk jaar worden geëvalueerd.

Daarnaast zullen de gemeente Rotterdam en de Omgevingsdienst Haaglanden onderling afspraken maken over het opnemen van nieuwe gegevens in het model (bijv. als gevolg van nieuwe en gewijzigde bodemenergiesystemen) en over het periodiek doorrekenen ervan.

Communicatie

Als Gedeputeerde Staten besluiten het programma vast te stellen en dit vervolgens heeft gedaan, zullen de gemeente Rotterdam en de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) van het besluit op de hoogte worden gesteld.